

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Låt kvalitet gå före pris på vuxenutbildningen

En rapport om vuxenutbildningens utmaningar

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning och slutsatser	5
Centrala resultat.....	5
Bakgrund	6
Slutsatser:	7
Undersökning	9
Om lärarnas och studie- och yrkesvägledarnas arbetsvillkor.....	9
Om lärarnas arbetstid	12
Om studie- och yrkesvägledningen	15
Metodbeskrivning, urval	17
Referenser.....	17
Bilaga: Enkäten	18

Låt kvalitet gå före pris på vuxenutbildningen

En rapport om vuxenutbildningens utmaningar

Förord

Många behöver en andra chans i livet. De som inte lyckats ta sig genom gymnasiet, de som valt fel utbildningsväg och vill skola om sig, arbetslösa som behöver vidareutbildning och inte minst alla de nyanlända som ska etablera sig i det svenska samhället. För att arbetsmarknaden överhuvudtaget ska kunna fungera i framtiden behövs det också ett livslångt lärande, att vi hela livet kan vidareutbilda oss eller välja en annan karriärväg. Därför är det så viktigt, både från individens och samhällets perspektiv, att ingen fastnar i återvändsgränder i utbildningssystemet. Att Sverige har en bra och fungerande vuxenutbildning som ger den enskilde nya möjligheter och nya livschanser, samtidigt som den tillgodoser arbetsmarknadens efterfrågan, är med andra ord angeläget av många skäl.

Därför borde vuxenutbildningen också vara en prioriterad verksamhet för kommuner att förse sina invånare med. Men verkligheten är tyvärr en annan på många håll i landet. Faktum är att samtidigt som antalet nyanlända i Sverige har ökat kraftigt har alltför många kommuner haft alltför låga ambitioner vad gäller Komvux och SFI. I kommunala upphandlingar har pris ofta gått före kvalitet och de allvarliga kvalitetsbristerna hör inte sällan ihop med försämrade arbetsvillkor för dem som undervisar inom denna skolform. Därför är det inte heller någon tillfällighet att det i dag råder en svår lärarbrist just inom vuxenutbildningen.

Med denna undersökning vill Lärarnas Riksförbund uppmärksamma denna oroväckande utveckling som skett de senare åren. Resultaten är något vi behöver bekymra oss om, i synnerhet när allt pekar mot att vuxenutbildning kommer att fylla en allt viktigare roll i framtiden. Regeringen har bland annat gjort satsningar för att alla vuxna ska ha rätt till Komvux och för att de som står långt ifrån arbetsmarknaden ska få ökat studiestöd för att återuppta sina studier. De är förstås mycket bra och välkomnade reformer som stärker individens rätt till utbildning. Men för att dessa reformer ska lyckas krävs det för det första att det finns fler utbildade lärare och studie- och yrkesvägledare att tillgå. För det andra måste lärarna och vägledarna få rätt och rimliga förutsättningar att kunna göra ett bra jobb. Jag tänker på räkneexemplet i undersökningen som visar att en lärare inom vuxenutbildningen har mindre än två minuter per varje individ. Det duger inte! Det är nu hög tid att staten och kommunerna skyndsamt enas om en gemensam kraftsamling kring vuxenutbildningens utmaningar, framför allt vad gäller att öka resurser till undervisningen samt förbättra villkoren och statusen för dem som arbetar inom denna skolform.

Sverige som kunskapsnation behöver satsa på vuxnas lärande. Låt oss prioritera upp den plats som ger nya livschanser och öppnar nya dörrar på ett sätt som bara kunskap och utbildning kan göra.

Åsa Fahlén

Ordförande, Lärarnas Riksförbund

Sammanfattning och slutsatser

Denna undersökning är gjord bland ett riksrepresentativt urval om cirka 350 lärare och 50 studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen. De har fått svara på frågor som berör deras arbetssituation och arbetsvillkor och hur dessa har förändrats under de senare åren.

Centrala resultat

- **Nästan sju av tio lärare och studie- och yrkesvägledare har under det senaste året övervägt att sluta inom vuxenutbildningen.** Var femte lärare och nästan var tredje vägledare funderar ofta på det.
- **Nästintill 70 procent av lärarna och nästan hälften av studie- och yrkesvägledarna har inte fått adekvat fortbildning utifrån sina behov under de senaste tre åren.**
- **En stor majoritet av lärarna inom vuxenutbildningen upplever att arbetsbelastningen har ökat de senaste åren, och att tiden för planering och efterarbete inte räcker till.** 65 procent av de tillfrågade lärarna upplever att deras arbetsbelastning totalt sett ökat under de tre senaste åren. Hälften av lärarna har inte tillräckligt tid för att kunna ta hand om sina arbetsuppgifter såsom förberedelse och efterarbete samt administrativa uppgifter på ett tillfredställande sätt.
- **Många lärare måste undervisa fler kurser på kortare tid.** Nästintill 40 procent av lärarna har fått ökad undervisningstid under de senaste tre åren. Samtidigt uppger nästintill 40 procent av lärarna att de inte får ett rimligt antal undervisningstimmar i sitt ämne i förhållande till de mål som de studerande ska uppnå under kursen. De öppna svaren visar att det inte sällan förekommer att en 100 poängskurs kan motsvara färre än 50 timmar.
- **Två tredjedelar av lärarna anser att de av sin arbetsgivare inte får tid och resurser för att ge stöd till studerande som har svårigheter** eller för att kunna individualisera undervisningen efter de studerandes behov och förutsättningar. Mer än var tredje lärare anser att arbetsgivaren inte klarar sitt uppdrag att erbjuda eleverna i vuxenutbildningen en likvärdig utbildning av hög kvalitet.
- **Hälften av lärarna undervisar grupper som har fler än 30 studerande.** Nästan var tionde lärare har över 50 studerande i sin undervisningsgrupp.
- **Vi ser en tydlig tendens till skillnader mellan de lärare som arbetar hos en utbildningsanordnare som upphandlats på entreprenad och de som arbetar inom vuxenutbildning i kommunens egen regi.** Till exempel verkar de som arbetar hos en annan utbildningsanordnare i något större utsträckning missnöjda med sin lön och övriga arbetsvillkor än de som är kommunalt anställda.¹
- **Var tredje studie- och yrkesvägledare anser att eleverna inom vuxenutbildningen i ganska liten utsträckning får bra underlag för att göra välunderbyggda studie- och yrkesval.** En klar majoritet av vägledarna saknar tid för att på ett tillfredställande sätt kunna ta hand om sina arbetsuppgifter. Så många som 8 av 10 vägledare uppger vidare att det inte avsätts tillräckligt med tid för vägledningssamtal och att tiden som avsätts har minskat de senaste åren.

---

¹ Skillnaderna är inte statistiskt säkerställda i denna undersökning på grund av det begränsade antalet svarande lärare som arbetar hos andra utbildningsanordnare.

Bakgrund

Vuxenutbildningen har genomgått stora förändringar under de senaste åren. Den nya skollagen för vuxenutbildningen började gälla 2012 och en egen läroplan infördes samma år tillsammans med ny betygsskala, nya kursplaner och kunskapskrav. Dessutom har den kommunala vuxenutbildningen påverkats av de förändringar som infördes 2011 för gymnasieskolan när det gäller bland annat ämnesplaner och krav för gymnasieexamen. Från och med 2016 gäller ytterligare förändringar då utbildning i svenska för invandrare upphörde som egen skolform och kraven på huvudmännen skärptes när det gäller studie- och yrkesvägledning och individuella studieplaner.

Förutom dessa förändringar arbetar, till skillnad mot grund- och gymnasieskolan, många lärare hos utbildningsanordnare som bedriver undervisning på entreprenad som upphandlats av kommunala huvudmän. Vuxenutbildningen har också fått en allt viktigare roll när det handlar om att utbilda allt fler invandrare med varierande utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet, vilket ställer större krav på flexibla och individanpassade lösningar när det gäller undervisning och utformningen av utbildningen.

Samtidigt har regeringen initierat reformer som markant kommer att öka volymerna av studerande inom vuxenutbildningen. Alla vuxna ska ha rätt till studier på Komvux från 2017 vilket innebär över 50 000 nya utbildningsplatser på den kommunala vuxenutbildningen komvux och yrkesvux, yrkeshögskolan, folkhögskolor samt universitet och högskolor. Därtill ska ett nytt rekryterande studiestartstöd införas för att få dem som idag står långt ifrån arbetsmarknaden att återuppta sina studier.²

Sammantaget har alltså lärare och studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildning haft, och kommer att ha, stora förändringar att hantera och som medför konsekvenser för undervisning och uppgifter som hör till undervisningen, vägledning och yrkesutövningen i övrigt. Syftet med denna undersökning har varit att ta reda på hur och om dessa förändringar har påverkat villkoren för lärarna och studie- och yrkesvägledarna och hur de ser på sin yrkesutövning och sitt yrkesval i dag.

Undersökningens resultat bekräftar vår bild av de utmaningar som finns och vilka åtgärder som krävs för att skapa en vuxenutbildning som håller hög kvalitet. Vår undersökning visar att vuxenutbildningens lärare saknar i stor utsträckning möjligheter att förverkliga en undervisning som anpassas utifrån varje individs förutsättningar och behov samtidigt som det finns höga krav på individanpassning och flexibilitet. Arbetsbelastningen har ökat i och med det ökade antalet elever i behov av stöd, med ökade krav på dokumentation och administration och att lärarna får undervisa fler kurser på kortare tid. Olika startdatum för elever inom en och samma kurs, klasser med mer än 50 deltagare och press på att förkorta lärsträckan försvårar för läraren att bedriva högkvalitativ undervisning vilket givetvis påverkar elevernas lärande negativt.

Ett enkelt räkneexempel visar på att lärarnas tid inte räcker till när grupperna är stora och behoven många. Till exempel om en lärare på grundläggande vuxenutbildning i kursen svenska som andra språk har 40 elever och ett lektionspass på 90 minuter, återstår det mindre än 2 minuter per varje elev³. Vår undersökning visar också tydligt att lärarna inte har tillräcklig tid avsatt för viktiga uppgifter, så som förberedelse och efterarbete av lektionerna, elev-

---

² (Lagradsremiss Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux, 2016)

³ Om man räknar bort 20 minuter för start och avrundning av lektionen (genomgång, instruktioner, information med mera) har läraren kvar 70 minuter vilket ger 1,75 minuter per varje elev.

sociala kontakter, administration och fortbildning vilket leder till att kvaliteten i undervisningen försämras. Vår undersökning bekräftar också bilden av att upphandling av vuxenutbildning på entreprenad kan orsaka problem som förhindrar utbildning av hög kvalitet. Upphandlingsförfarandet med konkurrens mellan utbildningsanordnare där kommunerna ofta viktar pris högre än kvalitet riskerar att leda till ännu sämre arbetsvillkor för lärare och att det ställs orimliga krav på verksamheten.

En kvalitativ studie- och yrkesvägledning är oerhört viktigt för att minska studieavbrott och ge de vuxenstudierande rätt information inför valsituationer de står inför och under sin utbildning. Tyvärr visar vår undersökning att tiden som avsätts för vägledningssamtal har minskat och att studie- och yrkesvägledarna inte har rätt förutsättningar i sitt arbete för att, på ett tillfredsställande sätt, kunna hjälpa de studerande att göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Slutsatser:

- **Utbildning på entreprenad bör ej förekomma!**

Fler och fler kommuner lägger ut vuxenundervisning på entreprenad. Oftast väljer man att upphandla vuxenutbildningen för att få ned kostnaderna eller för att man inte klarar av att ha alla kurser i egen regi. Upphandlingsprocessen med prispressning riskerar många gånger att leda till sämre kvalitet när kommuner prioriterar pris före kvalitet och till sämre arbetsvillkor för dem som arbetar inom vuxenutbildningen. Att upphandlingarna är på två till fyra år leder också till mer kortsiktighet i verksamheten och gör att lärarnas anställningsvillkor blir osäkra. Lärarnas Riksförbund motsätter sig att utbildning inom skolväsendet ska läggas ut på entreprenad. De aktörer som ansvarar för vuxenutbildningen, det vill säga i dag de kommunala huvudmännen, är de som fullt ut också ska utföra den utbildning de har ansvar för.

- **Staten behöver ta ett ökat ansvar för vuxenutbildningen!**

I stora drag kan man konstatera att det brister på många håll i landet då det gäller kommunernas ansvar för att upprätthålla en likvärdig tillgång till och kvalitet på vuxenutbildning, samt när det gäller att leva upp till lagar och förordningar. Därför måste det statliga ansvaret för vuxenutbildningen kraftigt förstärkas. Man bör i detta hänseende överväga statlig finansiering och resursfördelning samtidigt som man behöver titta på frågan om ansvarsfördelning utifrån ett regionperspektiv. Detta för att öka både likvärdigheten och kvaliteten i utbildningsutbudet men också för att förbättra arbetsmarknadsrelevansen och matchningen.

- **Varje studerande måste få den kurstid som behövs!**

Kravet på den extremt förkortade lärsträckan inom vuxenutbildningen gynnar inte alla elever inom dagens vuxenutbildning. Enligt undersökningens resultat kan det i många fall handla om mer än halvering av undervisningstiden jämfört med motsvarande kurser på gymnasieskolan. Det måste givetvis finnas flexibilitet utifrån elevernas olika skolbakgrund men att dra ner på antalet lektioner eller kurstimmar i syfte att spara pengar får inte förekomma. Vuxenutbildningen behöver rätt resurser för att kunna individanpassas så att varje studerande ska få den kurstid som just denne behöver. När den studerande får sin individuella studieplan, som är verktyget för att planera elevens utbildning, är det viktigt att beakta studiegången även ur detta perspektiv. Man behöver analysera vilket behov den studerande har när det gäller kurstiden och detta ska utgöra underlag för huvudmannen i arbetet med att planera verksamheten.

- Satsa på lärare och studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildning!**

Samtidigt som regeringen har initierat ett Kunskapslyft som innebär att mängden studerande vuxna ökar kraftigt, är bristen på behöriga lärare inom Komvux alarmerande. I dag saknas det ungefär 2 500 behöriga SFI-lärare och av de som arbetar saknar över 60 procent behörighet och legitimation. Om reformerna inom Kunskapslyftet ska lyckas är det angeläget med en satsning som förbättrar möjligheterna att rekrytera utbildade lärare och studie- och yrkesvägledare till vuxenutbildningen. En löneförhöjning på cirka 3000 kronor för lärare och studie- och yrkesvägledare inom Komvux innebär en kostnad på cirka 150 miljoner kronor som staten bör avsätta på årsbasis. Det är inte heller rimligt att endast två procent av förstelärarna och lektorerna finns inom vuxenutbildningen. Lärarnas Riksförbund vill se att det inrättas fler karriärtjänster samtidigt som man utökar de statliga kompetensutvecklingsinsatserna så att fler kan kombinera studier med arbete och bli behöriga och legitimerade. Lärarna behöver också tid och utrymme till att driva högkvalitativ undervisning. Läraruppdraget måste renodlas och administrativa kringsysslor läggas på en annan icke pedagogisk personal. CSN-frågor, närvarorapportering till arbetsförmedlingen, IT-administration med mera är inte lärarnas arbete.
- Studie- och yrkesvägledningen behöver kraftigt förstärkas!**

Studie- och yrkesvägledning är viktigt för att minska studieavbrott och ge de vuxenstuderande rätt information inför valsituationer de står inför och under sin utbildning. Därför är det angeläget att de studerande har tillgång till kontinuerlig vägledning under själva utbildningen. Tyvärr vet vi att vägledningen blivit en nedprioriterad verksamhet hos många huvudmän. Lärarnas Riksförbunds ståndpunkt är att det i skollagen ska ställas krav på en studie- och yrkesvägledarexamen för anställning som studie- och yrkesvägledare och att det införs ett riktmärke för hur många elever eller studerande en vägledare högst ska ansvara för.

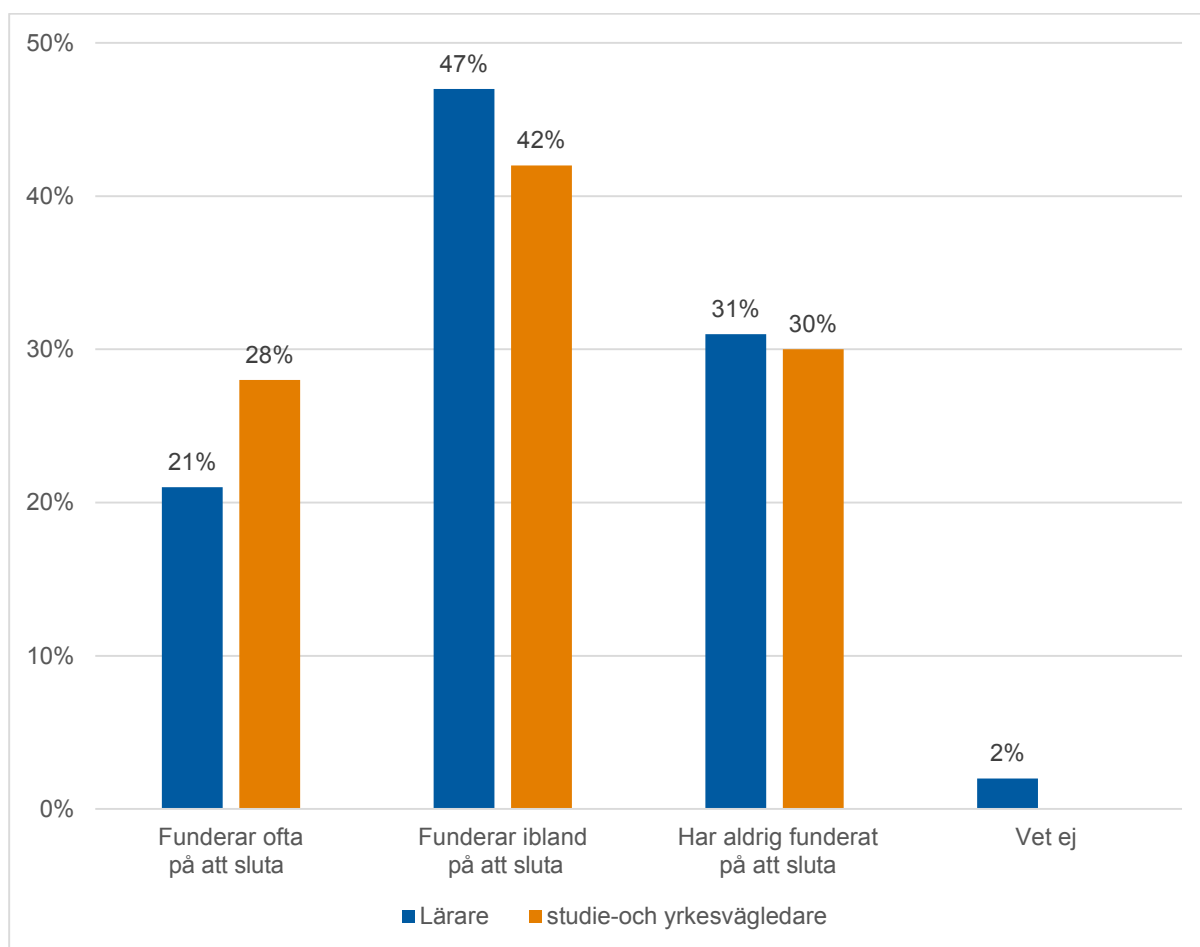
Undersökning

I följande stycke redovisas undersökningen i sin helhet. Lärarenkäten finns som bilaga.

Om lärarnas och studie- och yrkesvägledarnas arbetsvillkor

Ett syfte med denna undersökning har varit att ta reda på hur lärare och studie- och yrkesvägledare upplever sin arbetssituation och vilka arbetsvillkor de arbetar under. Att lärarna och vägledarna är missnöjda med sin arbetssituation står klart då 68 procent av de tillfrågade lärarna och 70 procent av vägledarna uppger att de under det senaste året övervägt att sluta inom vuxenutbildningen. Så många som var femte lärare och nästan var tredje vägledare funderar på det ofta.

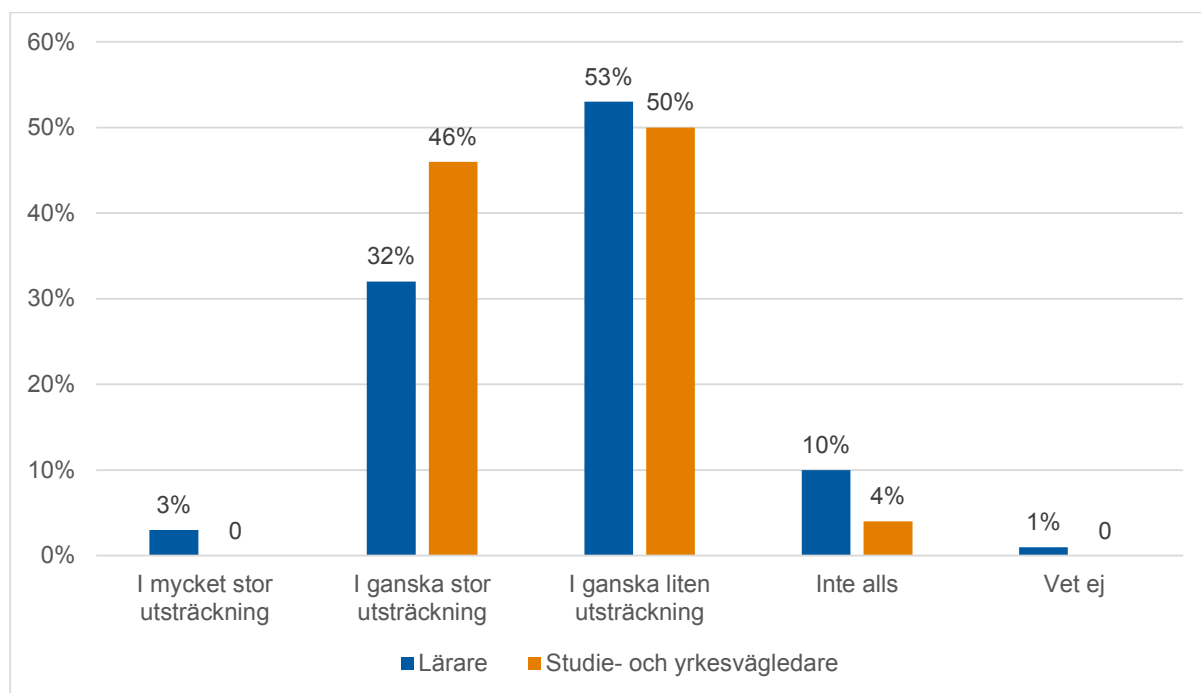
Diagram 1: Har du under det senaste året övervägt att sluta som lärare/ studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen?

Det som förklarar ovanstående resultat är att det finns ett starkt missnöje med lön, brist på fortbildning och saknaden av karriärmöjligheter bland lärare och vägledare inom vuxenutbildningen. Mer än 6 av 10 av de tillfrågade lärarna och mer än hälften av vägledarna upplever att lönenivån inte alls eller i ganska liten utsträckning återspeglar deras prestationer. Vi ser tydliga tendenser⁴ till att de som arbetar hos en annan utbildningsanordnare i större utsträckning är missnöjda med lönen än de som arbetar inom vuxenutbildning i kommunens egen regi.

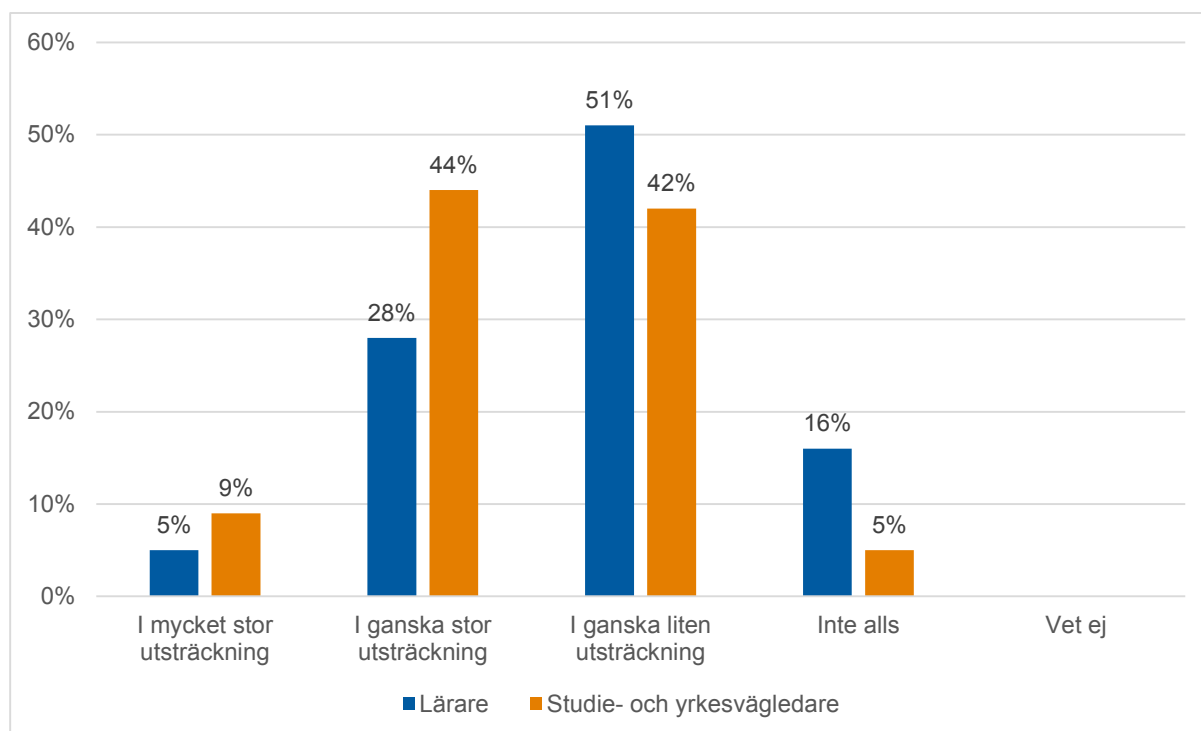
⁴ Skillnaderna är inte statistiskt säkerställda på grund av det begränsade antalet svarande lärare som arbetar hos andra utbildningsanordnare

Diagram 2: I vilken utsträckning upplever du att din nuvarande lön återspeglar dina prestationer och insatser?

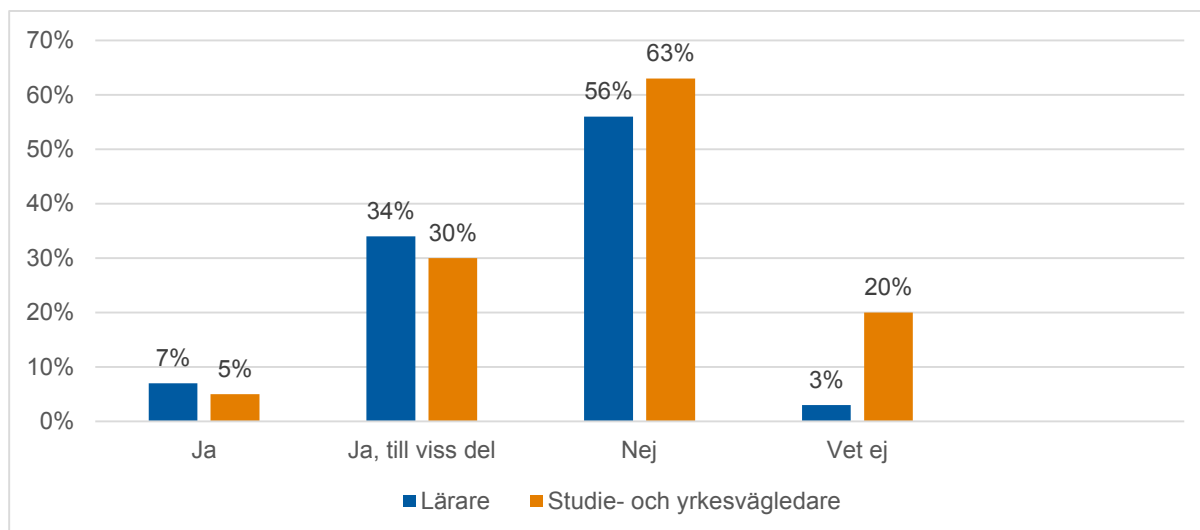
Så många som hälften av lärarna och 42 procent av vägledarna uppger att de under de senaste tre åren i ganska liten utsträckning har fått adekvat fortbildning utifrån sina behov och arbetsuppgifter. Av lärarna har 16 procent inte fått någon fortbildning alls under denna period. En jämförelse mellan de olika delarna inom komvux pekar mot att det framförallt tycks vara lärare inom yrkesvux som har fått stå tillbaka när det gäller fortbildning.

Diagram 3: I vilken utsträckning har du under de senaste tre åren fått adekvat fortbildning utifrån dina behov och arbetsuppgifter?

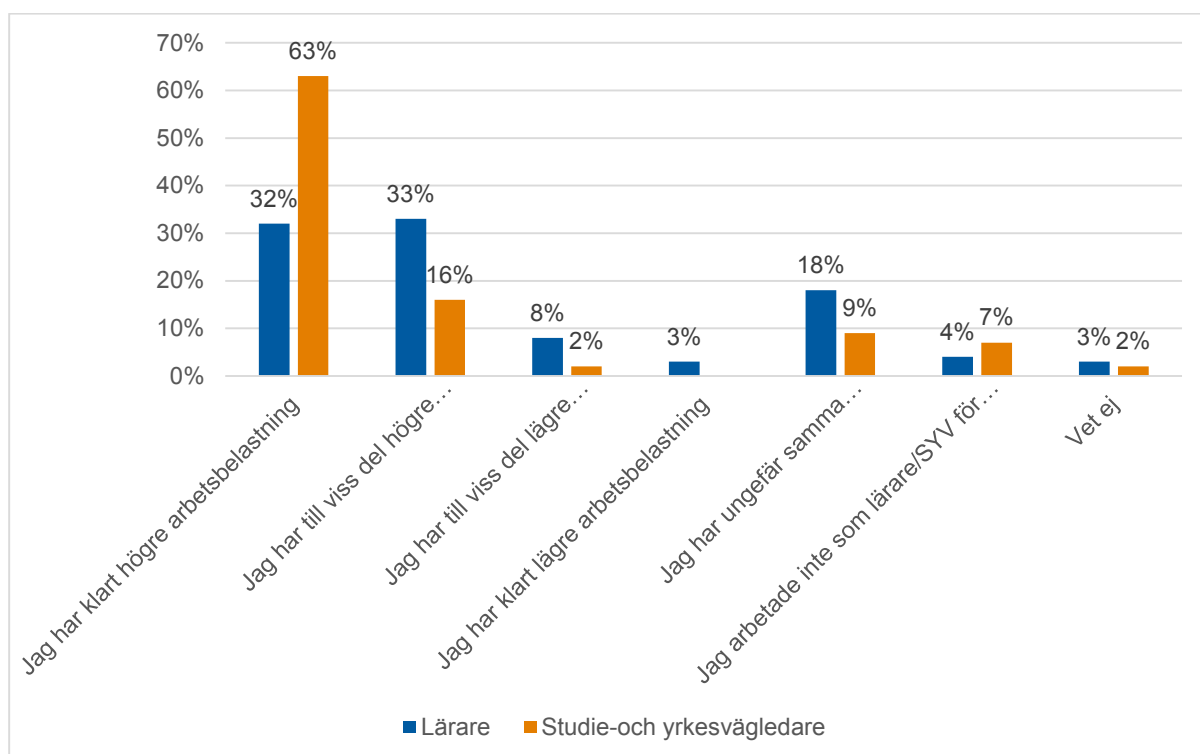
Över hälften av lärare och mer än var sjätte vägledare uppger också att det inte finns karriärmöjligheter hos den nuvarande arbetsgivaren.

Diagram 4: Upplever du att det hos din arbetsgivare finns karriärmöjligheter för dig som lärare och studie- och yrkesvägledare?

På frågan hur lärares och studie- och yrkesvägledarnas arbetsbelastning totalt sett förändrats under de senaste tre åren svarar över 60 procent av lärarna att arbetsbelastningen blivit klart eller något högre. Det är framförallt studie- och yrkesvägledarna som anser att de fått klart högre eller till viss del högre arbetsbelastning. Så många som 79 procent av de tillfrågade vägledarna uppger detta. Som främsta anledningar ges ökade krav på dokumentation och administration, kontinuerlig antagning av studerande och att det finns fler studerande som är i behov av hjälp och stöd.

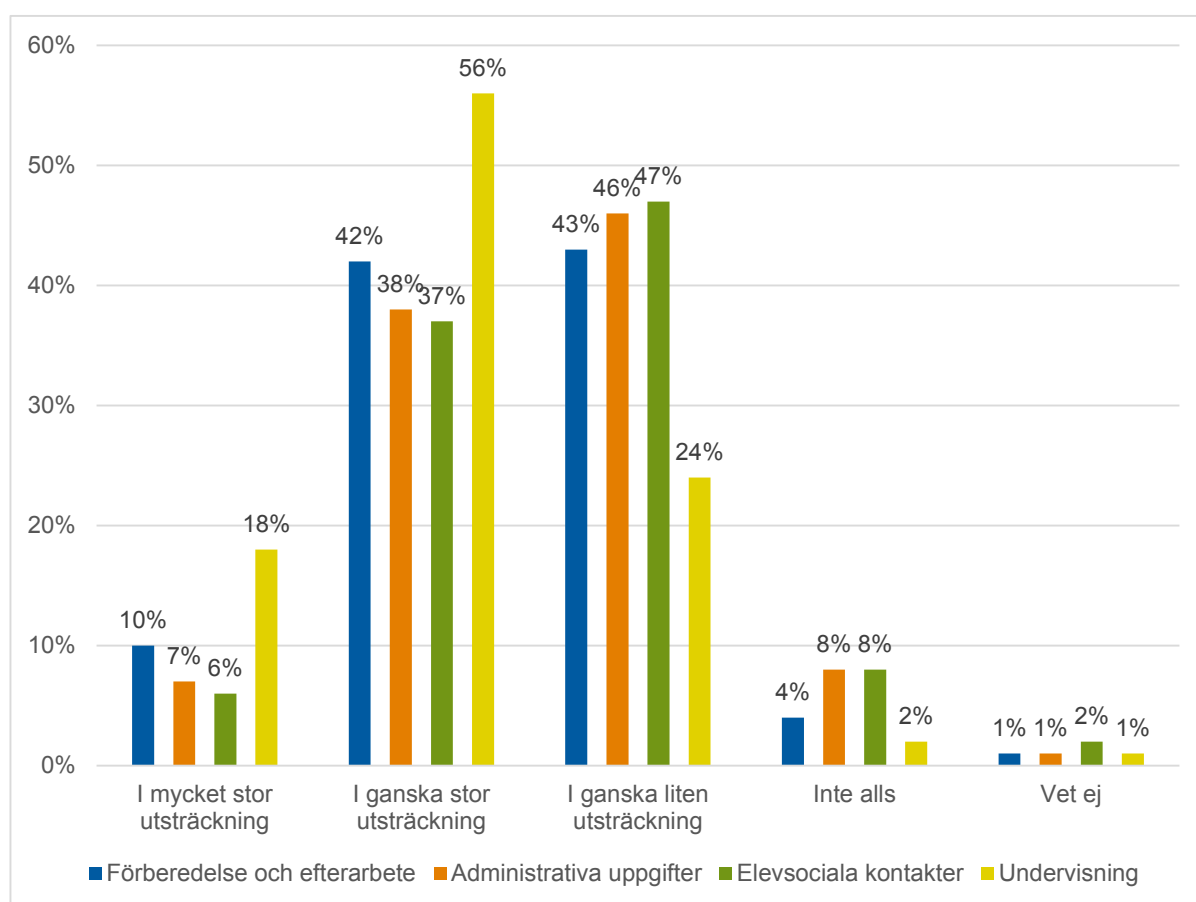
Diagram 5: Upplever du att din arbetsbelastning totalt sett förändrats under de senaste tre åren?

Om lärarnas arbetstid

Vad gäller lärarnas arbetstid framkommer det tydligt i undersökningen att lärarna inte har tillräcklig tid avsatt för viktiga arbetsuppgifter, så som förberedelse och efterarbete av lektionerna, administration med mera. Nästintill hälften av lärarna uppger att de i ganska liten utsträckning eller inte alls har tid för förberedelse och efterarbete. Cirka var femte lärare upplever också att de saknar tid för att, på ett tillfredställande sätt, kunna ta hand om sitt huvuduppdrag, undervisningen. Vi ser en tydlig tendens till skillnader mellan de lärare som arbetar hos en utbildningsanordnare som upphandlats på entreprenad och de som arbetar inom vuxenutbildning i kommunens egen regi. De som arbetar hos en annan utbildningsanordnare saknar i större utsträckning tillräckligt bra förutsättningar för undervisning och dess för- och efterarbete.⁵

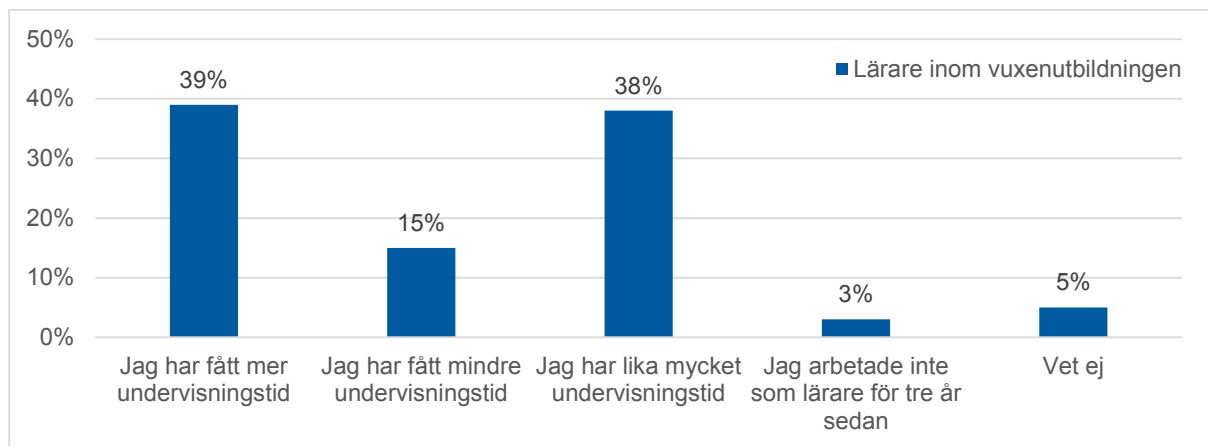
Diagram 6: Har du tillräckligt med tid inom den reglerade arbetstiden för att kunna ta hand om följande arbetsuppgifter på ett tillfredställande sätt?

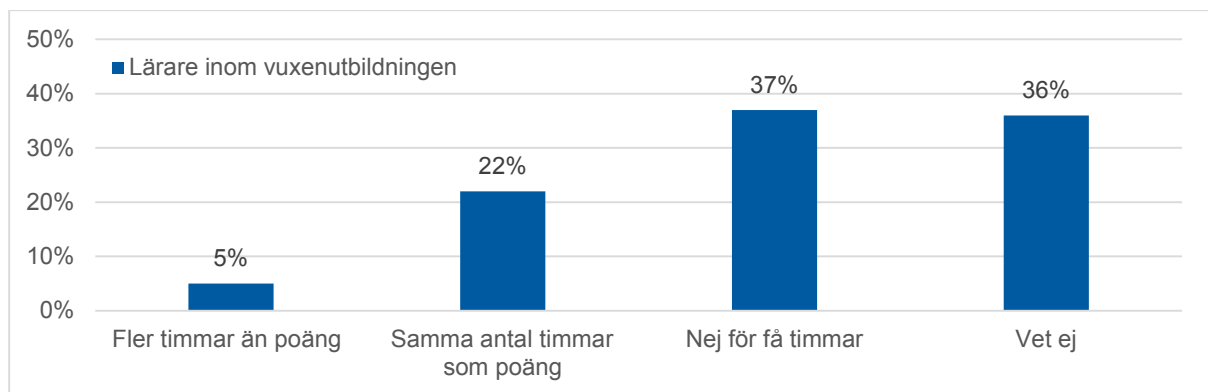
Förutom att lärarna upplever en ökad arbetsbelastning i form av dokumentation och administration, måste många lärare undervisa fler kurser på kortare tid. Nästintill 4 av 10 lärare har lagts på fler undervisningstimmar under de senaste tre åren. Samtidigt uppger ungefär 4 av 10 lärare att de får för få undervisningstimmar i de kurser de undervisar i. Enligt de öppna svaren kan det i många fall handla om mer än halvering av undervisningstiden jämfört med motsvarande kurser på gymnasieskolan.

⁵ Skillnaderna är inte statistiskt säkerställda i denna undersökning på grund av det begränsade antalet svarande lärare som arbetar hos andra utbildningsanordnare.

Diagram 7: Hur uppskattar du att undervisningstiden har förändrats de senaste tre åren?

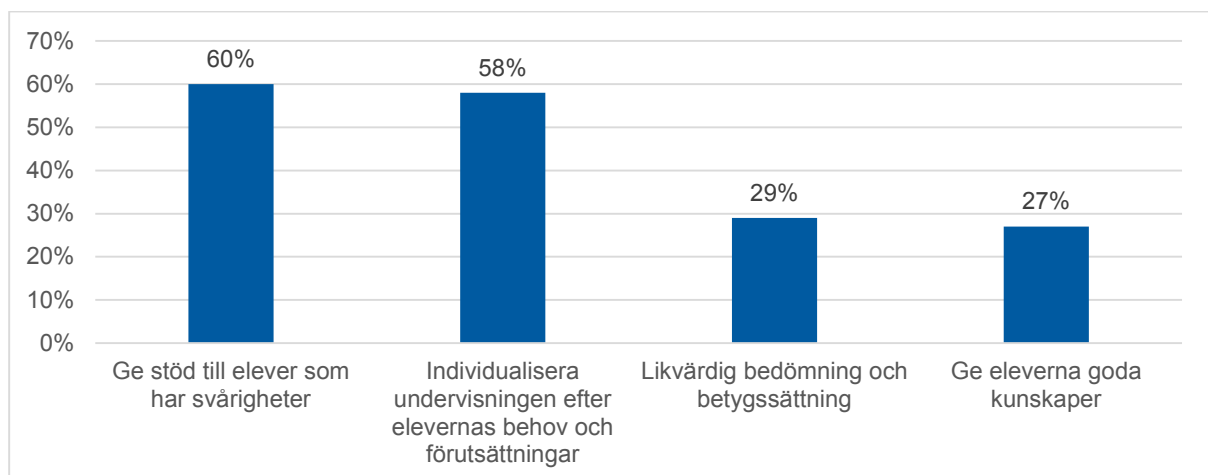

Diagram 8: Anser du att du under innevarande läsår får ett rimligt antal undervisningstimmar i ditt ämne i förhållande till de mål som eleverna ska uppnå under kursen? Utgå från ämnet som du i huvudsak bedriver undervisning i.

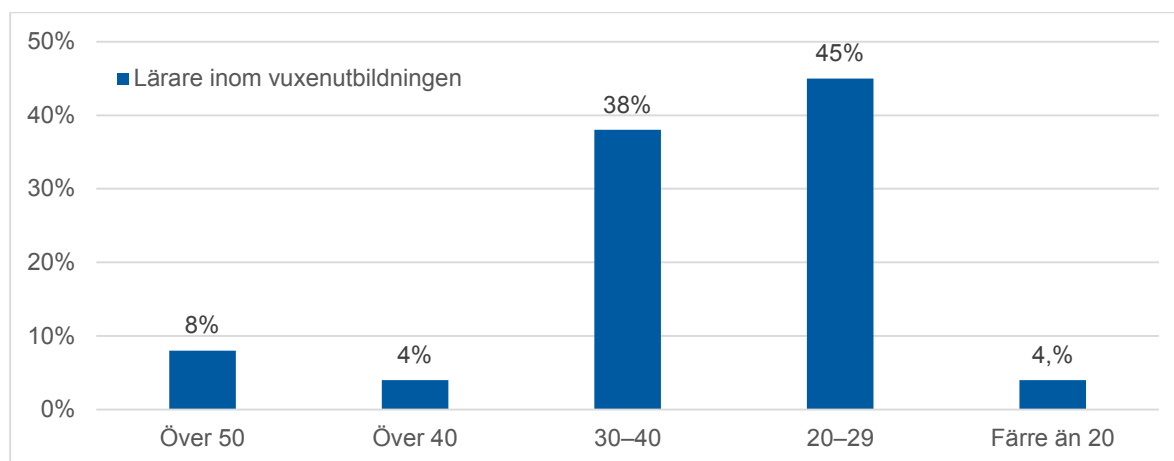
Undersökningens resultat visar också att de största utmaningarna för lärarna inom vuxenutbildningen är att kunna ge stöd till de studerande som har svårigheter samt att kunna individualisera undervisningen utifrån de studerandes olika behov och förutsättningar. Cirka två tredjedelar av lärarna inom vuxenutbildningen anser att de av sin utbildningsanordnare inte får tid och resurser för att lyckas med detta. Nästintill en tredjedel av lärarna bedömer att de inte får tillräckligt med tid och resurser för att kunna ge studerande goda kunskaper.

Diagram 9: Lärare inom vuxenutbildning som anser att de *inte* får tid och resurser att lyckas med följande:

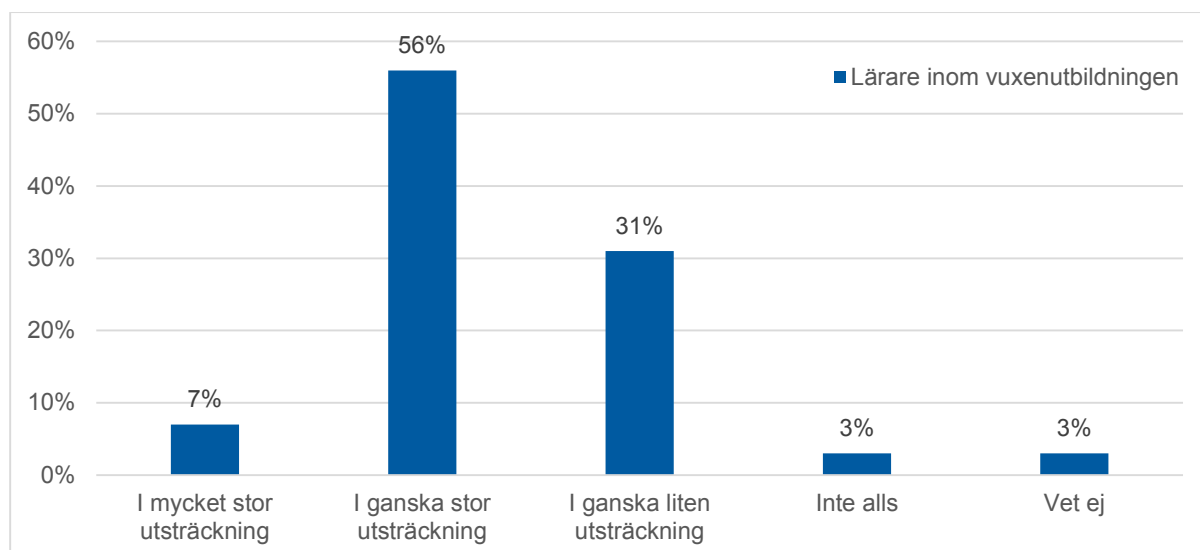
Undervisningsgruppernas storlek och sammansättning har stor betydelse för lärarens möjligheter att individanpassa undervisningen. Undersökningen visar att varannan lärare undervisar grupper som består av fler än 30 elever. Nästintill var tionde lärare har över 50 elever i sin undervisningsgrupp. Ett enkelt räkneexempel visar på att lärarnas tid omöjligen kan räcka till när grupperna är stora och behoven många. Till exempel på grundläggande vuxenutbildning, svenska som andra språk, har en lärare 40 elever och ett lektionspass på 90 minuter. Om man räknar bort 20 minuter för start och avslutning av lektionen (genomgång, instruktioner, information med mera) har läraren kvar 70 minuter vilket ger mindre än 2 minuter per varje elev.

Diagram 10: Hur många deltagare har din största undervisningsgrupp?

På frågan om lärarna anser att arbetsgivaren klarar sitt uppdrag att erbjuda eleverna en likvärdig utbildning av hög kvalitet, svarar mer än var tredje lärare att arbetsgivaren i ganska liten utsträckning eller inte alls klarar detta.

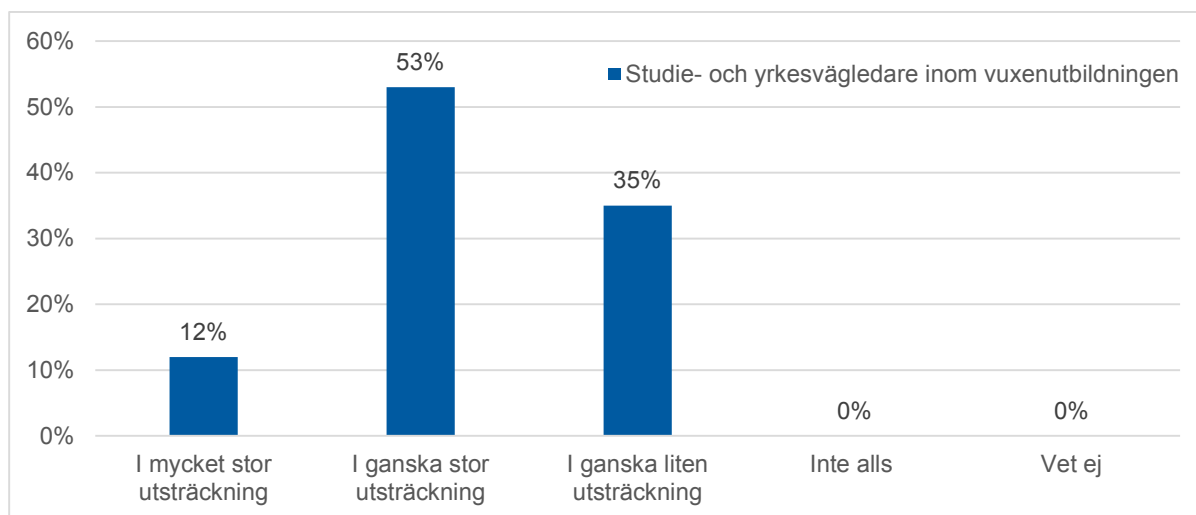
Diagram 11: I vilken utsträckning anser du att din arbetsgivare klarar sitt uppdrag att erbjuda eleverna i vuxenutbildningen en likvärdig utbildning av hög kvalitet?

Om studie- och yrkesvägledningen

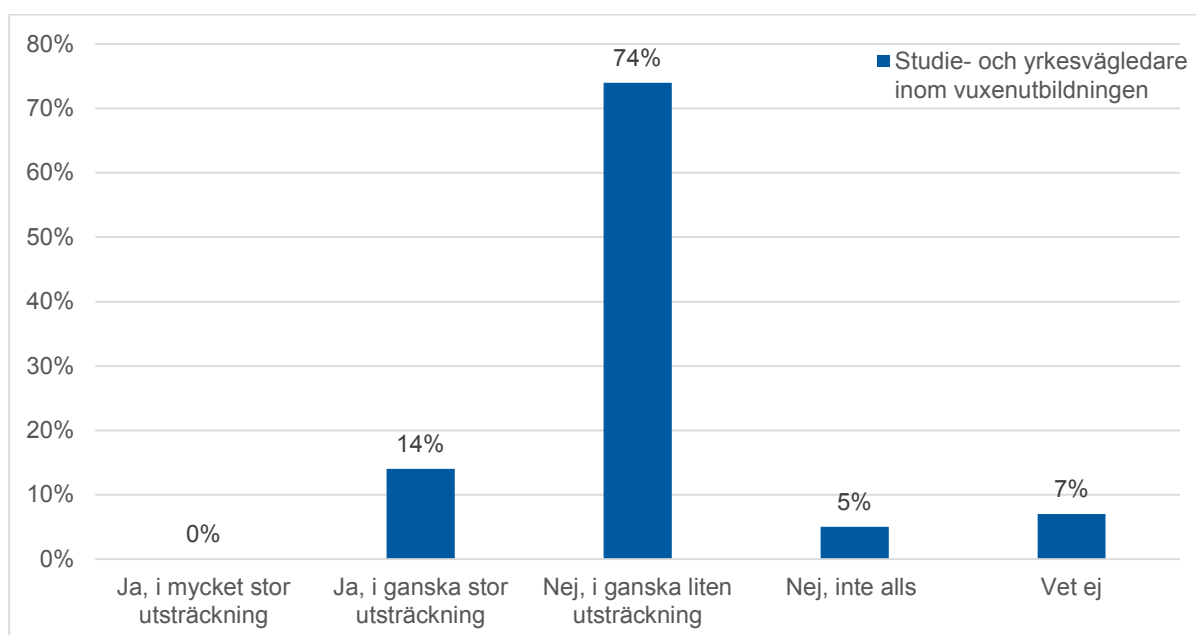
Vår undersökning visar att det finns stora brister i organisering av studie- och yrkesvägledningen inom vuxenutbildningen. Som vi redan konstaterat ovan, har studie- och yrkesvägledarnas arbetsbelastning ökat markant, skillnaden är också signifikant större än för lärarna (se diagram 5). Därmed uppger också var tredje studie- och yrkesvägledare att eleverna inom vuxenutbildningen i ganska liten utsträckning får bra underlag för att göra välunderbyggda studie och yrkesval.

Diagram 12: I vilken utsträckning anser du att din utbildningsanordnare ger dig tid och resurser att lyckas med följande? – Ge eleverna goda kunskaper och underlag för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

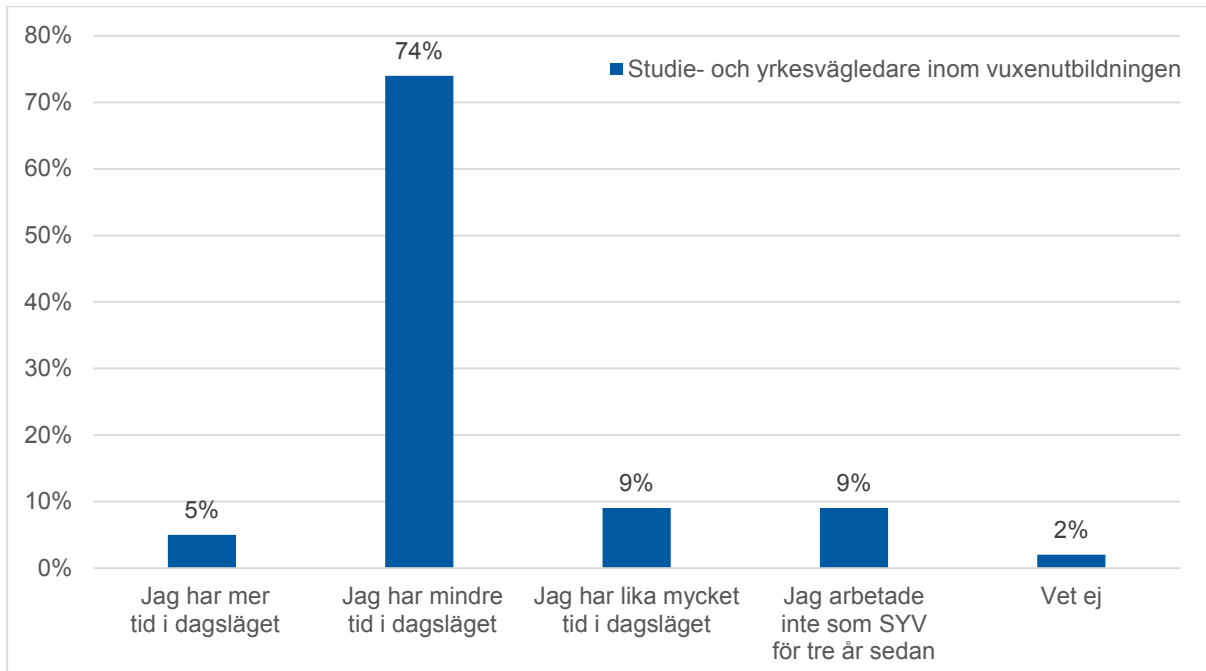

En klar majoritet av vägledarna saknar tid för att på ett tillfredställande sätt kunna ta hand om sina arbetsuppgifter. Så många som 8 av 10 vägledare uppger att det inte avsätts tillräckligt med tid för vägledningssamtal och över 70 procent av vägledarna uppger vidare att tiden som avsätts har också minskat de senaste åren.

Diagram 13: Utifrån dina elevers behov av studie- och yrkesvägledning, anser du att det avsätts tillräckligt med tid för vägledningssamtal och andra vägledningsaktiviteter i förhållande till läroplansmålen?

Diagram 14: Hur uppskattar du att tiden för vägledningssamtal och andra vägledningsaktiviteter med eleverna har förändrats de senaste åren?

Metodbeskrivning

Urval

Ett slumpmässigt urval av 659 lärare inklusive studie- och yrkesvägledare gjordes ur Lärarnas Riksförbunds medlemsregister. Totalt 363 personer har besvarat enkäten. Detta ger en svarsfrekvens på 57 procent. Datainsamlingen skedde under perioden 5–26 september 2016. Enkäten finns i sin helhet som bilaga.

Referenser

Förordning 2011:1108 om vuxenutbildning. (den 3 November 2011).
Lagrådsremiss Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. (Juli 2016). Stockholm. Lärarnas Riksförbund. (2012). *Effekter av vägledning*. Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

Bilaga: Enkäten

Välkommen till Lärarnas Riksförbunds undersökning om vuxenutbildningen!

Svensk vuxenutbildning har genomgått stora förändringar de senaste åren. I denna enkät kommer du som arbetar som lärare eller studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen att få svara på några frågor om den utveckling som skett. Vi på Lärarnas Riksförbund vill också veta hur din arbetssituation och dina arbetsvillkor ser ut i dag. Din medverkan och dina synpunkter är mycket viktiga för oss.

Vid frågor kontakta Katariina Treville, utredare på Lärarnas Riksförbund, via katariina.treville@lr.se

Med vänliga hälsningar,
Lärarnas Riksförbund

1. I vilken befattning inom vuxenutbildningen arbetar du i huvudsak?

Lärare Speciallärare/ specialpedagog Studie- och yrkesvägledare Annat

2. Hur många år har du sammantaget varit yrkesverksam inom vuxenutbildningen?

Mer än 30 år 20–30 år 11–20 år 6–10 år 1–5 år Mindre än 1 år Vill ej uppge

3. Inom vilken del av vuxenutbildningen arbetar du i huvudsak?

Komvux på grundläggande nivå Gymnasial yrkesinriktad vuxenutbildning (yrkesvux)
 Gymnasial teoretisk vuxenutbildning Svenska för invandrare (SFI) Särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå
 Särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå Annat Vill ej uppge

4. Vilken typ av utbildningsanordnare arbetar du hos?

Kommunal huvudman Annan utbildningsanordnare Jämnt fördelad på två Vill ej uppge

5. Du har uppgett att du arbetar hos "annan utbildningsanordnare". Bedriver denne entreprenadutbildning som upphandlats av en kommunal huvudman?

Ja Nej Vet ej

6. Vilken typ av anställning har du?

Ferietjänst Semestertjänst Annat Vet ej/vill ej uppge

7. I vilken utsträckning upplever du att din nuvarande lön återspeglar dina prestationer och insatser?

I mycket stor utsträckning I ganska stor utsträckning I ganska liten utsträckning Inte alls Vet ej

8. I vilken utsträckning har du under de senaste tre åren fått adekvat fortbildning utifrån dina behov och arbetsuppgifter?

I mycket stor utsträckning I ganska stor utsträckning I ganska lite utsträckning Inte alls Vet ej

9. Upplever du att det hos din arbetsgivare finns karriärmöjligheter för dig som lärare eller studie- och yrkesvägledare?

Ja Ja, till viss del Nej Vet ej

10. Vilka åtgärder anser du krävs för att kunna rekrytera och behålla lärare och studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen? Flera svarsalternativ är möjliga.

Särskilda lönesatsningar Fler karriärmöjligheter Mindre administration Förbättrad arbetsmiljö
 Förmånlig studiefinansiering under utbildningstiden (t.ex. avskrivna studielån)
 Särskilda informations- och rekryteringskampanjer Annat Vet ej

11. Har du tillräckligt med tid inom den reglerade arbetstiden för att kunna ta hand om följande arbetsuppgifter på ett tillfredställande sätt?

Förberedelse och efterarbete	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej/Ingen uppfattning
Administrativa uppgifter	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej/Ingen uppfattning
Elevsociala kontakter	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej/Ingen uppfattning
Undervisning	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej/Ingen uppfattning

12. Hur uppskattar du att undervisningstiden har förändrats de senaste tre åren?

Jag har fått mer undervisningstid Jag har fått mindre undervisningstid Jag har lika mycket undervisningstid
 Jag arbetade inte som lärare för tre år sedan Vet ej

13. Har du tillräckligt med tid inom din arbetstid för att kunna ta hand om följande arbetsuppgifter på ett tillfredställande sätt?

Förberedelse och efterarbete	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej /Ingen uppfattning
Administrativa uppgifter	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej /Ingen uppfattning
Elevsociala kontakter	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej /Ingen uppfattning
Vägledningssamtal	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej /Ingen uppfattning
Andra vägledningsrelaterade arbetsuppgifter	☐ Ja, i mycket stor utsträckning	☐ Ja, i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte i tillräcklig utsträckning	☐ Nej, inte alls	☐ Vet ej /Ingen uppfattning

14. Hur uppskattar du att tiden för vägledningssamtal och andra vägledningsaktiviteter med eleverna har förändrats de senaste åren?

- Jag har mer tid i dagsläget Jag har mindre tid i dagsläget Jag har lika mycket tid i dagsläget
 Jag arbetade inte som studie- och yrkesvägledare för tre år sedan Vet ej

15. Anser du att du under innevarande läsår får ett rimligt antal undervisningstimmar i ditt ämne i förhållande till de mål som eleverna ska uppnå under kursen? Utgå från ämnet som du i huvudsak bedriver undervisning i.

- Fler timmar än poäng (t.ex. en hundrapoängskurs motsvarar fler än 100 undervisningstimmar)
 Samma antal timmar som poäng (t.ex. en hundrapoängskurs motsvarar 100 undervisningstimmar)
 Nej, för få timmar, vänligen beskriv enligt ovan Vet ej

16. Utifrån dina elevers behov av studie- och yrkesvägledning, anser du att det avsätts tillräckligt med tid för vägledningssamtal och andra vägledningsaktiviteter i förhållande till läroplansmålen?

- Ja, i mycket stor utsträckning Ja, i tillräcklig utsträckning Nej, inte i tillräcklig utsträckning Nej, inte alls
 Vet ej/Ingen uppfattning

17. I vilken utsträckning anser du att din utbildningsanordnare ger dig tid och resurser för att lyckas med följande?

Ge eleverna goda kunskaper	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej
Ge stöd till elever som har svårigheter i studierna	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej
Individualisera undervisningen efter de enskilda elevernas behov och förutsättningar	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej
Likvärdig bedömning och betygssättning	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej

18. I vilken utsträckning anser du att din utbildningsanordnare ger dig tid och resurser att lyckas med följande?

Ge eleverna goda kunskaper och underlag för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej
Individuell/personlig vägledning efter den enskilde elevens behov och förutsättningar	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej
Samverkan och kontakter med företrädare för arbetsliv, vidare utbildning och det omgivande samhället i övrigt	☐ I mycket stor utsträckning	☐ I ganska stor utsträckning	☐ I ganska liten utsträckning	☐ Inte alls	☐ Vet ej

19. I vilken utsträckning anser du att din arbetsgivare klarar sitt uppdrag att erbjuda eleverna i vuxenutbildningen en likvärdig utbildning av hög kvalitet?

- I mycket stor utsträckning I ganska stor utsträckning I ganska liten utsträckning Inte alls Vet ej

20. Upplever du att din arbetsbelastning totalt sett förändrats under de senaste tre åren?

- Jag har klart högre arbetsbelastning Jag har till viss del högre arbetsbelastning
 Jag har till viss del lägre arbetsbelastning Jag har klart lägre arbetsbelastning
 Jag har ungefär samma arbetsbelastning Jag arbetade inte som lärare/SYV för tre år sedan Vet ej

21. Vad är anledningen till den ökade arbetsbelastningen? Fler svarsalternativ är möjliga.

- Ökad undervisningstid, beskriv Större grupper/klasser Fler elever behöver extra hjälp och stöd
 Ökade krav på dokumentation och administration Kontinuerlig antagning av elever
 Fler möten, konferenser och planeringsdagar Annat, vänligen ange .....

22. Ungefär hur många elever ansvarar du för totalt i din roll som studie- och yrkesvägledare?

- Över 400 Över 300 200–300 Färre än 200

23. Hur många deltagare har din största undervisningsgrupp?

- Över 50 Över 40 30–40 20–29 Färre än 20

24. Har du under det senaste året övervägt att sluta som lärare/SYV inom vuxenutbildningen?

- Funderar ofta på att sluta Funderar ibland på att sluta Har aldrig funderat på att sluta Vet ej

25. I vilken utsträckning har du fått fortbildning av din arbetsgivare för att kunna arbeta i enlighet med de nya styrdokument som införts för vuxenutbildningen senaste åren?

- I mycket stor utsträckning I ganska stor utsträckning I ganska liten utsträckning Inte alls Vet ej

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

**Lärarnas Riksförbund är det akademiska förbundet som
enbart organiserar behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare.
Med 90 000 medlemmar är vi ett av de största förbunden inom Saco.**